

IN MIJN TUINTJE

September—October

Het koude voorjaar heeft toch wat goeds gebracht. De voorjaarsbloemen, die anders in het begin van Mei reeds verdwenen zijn, bloeiden veel langer dan gewoonlijk. Op 1 Juni bloeiden in mijn tuintje nog de Hyacinthen, de Vroege en Late Tulpen, Narcissen en Blauwe Druifjes. De eerlijkheid gebiedt mij te vermelden, dat de Aconietjes en Sneeuwkllokjes reeds uitgebloeid waren. Maar de late bloei van de genoemde bolgewassen was toch wel opmerkelijk!

Het Seringenmotje

Een tweede gevolg van het koude voorjaar is waarschijnlijk het schaarse optreden van de mineerders. Elk jaar zoek ik op de bladeren van de vruchtbomen en de elzen in mijn tuin naar de mijngangen van insectenlarven. Het verborgen leven van deze kleine dieren en de veelvormigheid van de vele mijnen prikkelen steeds weer mijn nieuwsgierigheid.

Welk dier zit in de leeggegeten plek? Een rupsje, een bastaardrupsje, een made of een keverlarve? Dikwijls geeft de vorm van de mijn, de ligging van de uitwerpselen in het beschadigde gedeelte al een antwoord op deze vragen. In vorige „In mijn tuintje's” vertelde ik reeds enige keren over deze interessante dieren. Zo u wilt, kunt u deze artikelen nog eens nalezen.

Dit voorjaar waren er maar weinig mineerders te vinden. Daardoor kan ik nu eens met genoegen naar mijn seringensboom kijken. In vorige jaren was het blad soms al in Juni ontoonbaar. Een groot deel van de bladschijf is dan al verdord, de dode punten zijn omgekruld en ineengefrommeld.

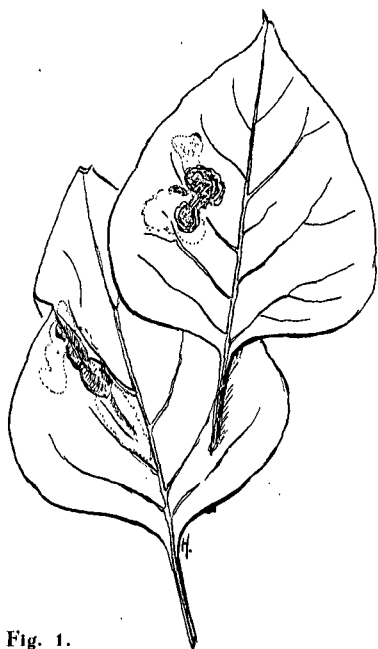

Fig. 1.

Seringenblad. Hoe de minering begint.

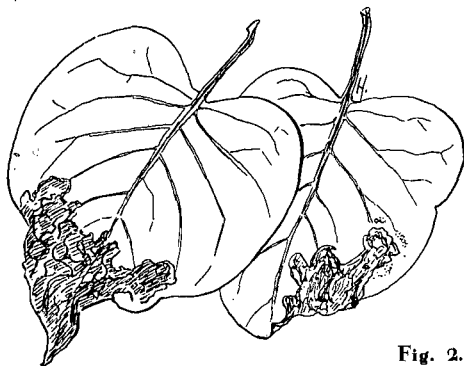

Fig. 2.

Later stadium van de aantasting.

Het heeft enige jaren geduurd voordat ik de oorzaak van deze bladverdorring achterhaalde. Het Seringenmotje (*Gracillaria syringella* F.) is de dader. Eerst hebben de rupsjes van dit kleine vlindertje gemineerd, daarna geskeleteerd. Vanaf half Mei legt het motje haar eitjes op de onderzijde van de bladeren van de sering, meest ongeveer twintig per blad. De kleine rupsjes dringen, onmiddellijk na het uitkomen van de eitjes, in het blad en leven dan een tijdlang tussen de onder- en bovenhuid hiervan. Eerst eten ze alleen van de onderste helft van het vulweefsel, dus van het sponsparenchym, later eten ze ook van het pallissadenweefsel in de bovenhelft. Ze maken een lelijke bruine blaasmijn.

In fig. 1 ziet u twee bladeren, getekend op 18 Juni van dit jaar, waarop u het begin van de schade ziet. Het zwarte gedeelte is al vernield, de stippellijn geeft aan hoever de rupsjes het blad reeds hebben leeggegeten. Als u zo'n blad tegen het licht houdt, kunt u de rupsjes door de bladoppervlakte heen zien bewegen.

Een later stadium toont fig. 2. Grote gedeelten van het blad zijn „uitgeholt”. Nu komen de rupsjes uit hun veilige woning en leven verder op de buitenzijde van het blad. Al het bladmoes wordt weggegeten, de nerven (het skelet) alleen blijven over, de bladeren worden bruin en krullen om. Zo leven de rupsjes toch weer in een beschuttend omhulsel!

Zijn de dieren volwassen, dan verpoppen ze in de grond. Na enkele weken komt dan een nieuwe generatie vlindertjes. Ze paren, zetten eitjes af en de rupsenvraat begint opnieuw.

Stellig kunt u nu in uw omgeving seringensbladeren vinden, waarin of waarop rupsjes van het Seringenmotje te vinden zijn.

Het is zeer gemakkelijk om de vlindertjes in huis te kweken. U neemt een Weckfles, doet daarin enige aangetaste en nog bewoonde bladeren en wacht dan maar rustig af. De bladeren blijven in de gesloten fles lang genoeg groen om de rupsjes volwassen te krijgen. Anders

geeft u eens een vers blad. Zijn de rupsjes volgroeid, dan maken ze een stevig wit coconnetje tegen het glas van de fles. Na een paar weken ziet u dan het zeer mooie vlindertje.

Uw moeite is beloond en uw faam als rupsenkweker gevestigd.

De vlindertjes zijn prachtig bruin getekend, ongeveer acht millimeter lang. Ik tekende er één voor u in ruststand. Let u eens op de wonderlijke dotjes op het tweede paar poten. Zijn er nog meer vlindersoorten, die dit hebben? Wie van onze leden presteert het eens de gehele levensloop

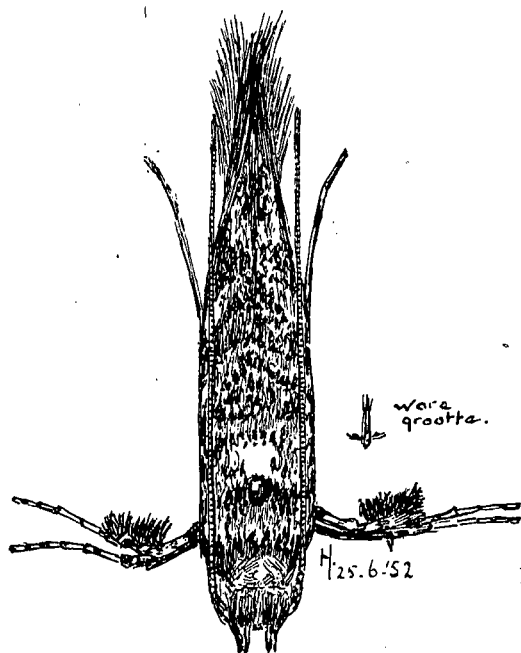

Fig. 3. Het Seringenmotje in rust.

van het motje na te gaan? Hoeveel eitjes legt een wijfe in totaal? Hoeveel keren vervelt het rupsje? Hoe lang duurt elk stadium?

Niet alleen op de sering mineren deze rupsjes. Ik vond ze ook in en op bladeren van de *Essen* en *Ligustrums*. Het dier beschadigt dus speciaal planten behorend tot de *Olijffamilie*, de *Oleaceae*.

Magnoliazaad

In October '54 werden door ons lid E. W. Clason uit Groningen galvormige verdikkingen op de bloemdelen van uitgebloeide *Magnoliabloemen* gevonden. Toen de bruine opzwellingen door de droogte opensprongen, bleken er in de „gallen” grote vuurrode zaden te zitten. Zowel voor de vinder als voor mij waren deze zaden iets nieuws. Maar natuurlijk, zoals het zoveel gaat, bleek ook dit nieuwtje wel iets bijzonders, maar niet iets zeer bijzonders. Ook in Hoorn vond ik de zaden. Maar vele Hoornse leden kenden de *Magnoliazaden* niet en daarom vertel ik er hier nog iets van. Collega Clason zond me ook enige tekeningen en gegevens.

Fig. 4 toont u een takje, zoals u het nu kunt plukken. Als u al de *Magnolia's* in uw omgeving afzoekt, hebt u ook kans op de mooie zaden. Een takje met opengesprongen vruchten in een klein vaasje op tafel is zeer decoratief!

Op de tekening ziet u een uitgebloeide bloem, waaraan de opengesprongen vruchten. Twee knoppen zijn bedekt door een viltig behaarde hoes. Als in het volgend voorjaar de hoes barst, dan komen te voorschijn:

1. een knop, waaruit een nieuw takje zal ontstaan, dat het volgend jaar zal bloeien;
2. een gewoon blad, dat hier enkelvoudig langwerpig is, met in de oksel een knop, waaruit eveneens een nieuw bloeitakje ontstaat;
3. een langer stengellid, dat de bloemknop draagt;
4. de eigenlijke bloemknop, ook omsloten door een hoes. (Zo'n hoes wordt gevormd door nevenbladeren).

In fig. 5 kunt u een en ander nagaan.

De *Magnoliabloem* bestaat uit drie kransen van bloemkroonachtige bloemdekbladen. Daarin zijn vele meeldraden, die als de schubben op de dennekegel, in een spiraal op de lange bloembodem staan. (Zie fig. 6 en vergelijk deze met fig. 4). Dan komen de onderling vergroeide stampers. De gynophoor, gevormd door de bloembodem en de stampers, verlengt zich na de bloei nog. In fig. 4 en aan de *Magnolia's* in het plantsoen kunt u thans deze lange gynophoor duidelijk zien.

Na de bevruchting van de eitjes in de vruchtbeginsels is er kans, dat er zaden ontstaan. Naar deze moet u dus zoeken.

Fig. 4.
Een takje van de *Magnolia* met drie zaden.

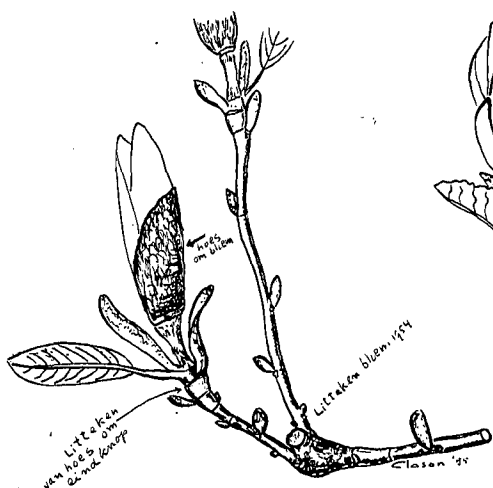
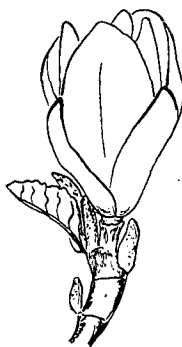

Fig. 6. Bloem van de Magnolia, van buiten en van binnen.

Fig. 5. De Magnolia begint te bloeten. (tekening 5 en 6: E. Clason)

De hier getekende *Magnolia soulangeana* Soul., is een bastaard van *M. denudata* Desr. (= *M. conspicua* Salisb., = *M. yulan* Desf.) met zuiver witte bloemdekbladen en *M. obovata* Thunb. die purperrode bloemdekbladen heeft. De bastaarden hebben meestal van binnen witte bloemdekbladen, die van buiten purper zijn aangelopen. De bastaarden hebben dikwijls weinig stuifmeel. Daardoor vindt men de zaden niet zo dikwijls. De twee genoemde soorten en de bastaarden zijn uit Japan geïmporteerd.

Een lastige vraag

Vindt u een takje met zaden en laat u uw huisgenoten het vol trots zien, dan kunt u nog een lastige vraag verwachten. De rode zaden zijn door fijne witte draadjes met de vruchtwand verbonden. Men vraagt natuurlijk wat deze draadjes zijn. Onder het microscoop kunt u zien, dat de draadjes spiraalvormig zijn gewonden. Het zijn nl. de spiraalvormige verdikkingen, die op de wanden van de vaten, lopend van de vruchtwand naar het groeiende zaadje, aanwezig waren. Maar op deze kwestie kan ik niet verder ingaan. Neemt u maar een plantkundeboek en zoek eerst het hoofdstuk handelend over de hout- en zeefvaten maar eens na. Bestudeer daarna de bouw van de zaadknop. Daarna zult u uw weetgierige huisgenoten een volledig antwoord kunnen geven en is uw prestige in de huiselijke kring enorm gestegen.

G. Houtman

De twee tekeningen van mijten, voorkomend in „In mijn tuintje” op blz. 65 van het Mei-nummer zijn getekend naar Pritchard en Baker.

Stichting „Van Burkomfonds”

De herinnering aan het Van Burkomfonds* in het Aprilnummer van Natura heeft tot ons genoeg en enige reacties ten gevolge gehad.

Voor deze gaven hebben de schenkers persoonlijk een dankbetuiging ontvangen. Het bestuur hoopt, dat nog vele leden van onze K.N.N.V. het fonds willen steunen door een bijdrage te storten op postrekening Nr. 575500 ten name van „Penningm. van de Stichting van Burkomfonds te Arnhem”.

Van één storting wil het bestuur afzonderlijk melding maken:

Toen op 9 Mei l.l. de Haagse Afdeling van de K.N.N.V. de heer M. Groenewegen bij gelegenheid van zijn 70-ste verjaardag als onvermoeide excursie-